

Mihal Spevak o zanimljivoj ulozi stranke dijaspore u vrtlogu političke nestabilnosti u Slovačkoj

PODGORICA – Predsjednik Udruženja crnogorsko-slovačkog prijateljstva Mihal Spevak, koji od 2007. godine živi u Podgorici, ispričao nam je zanimljivu priču o svom kratkom angažmanu u politici koji je istovremeno i uspješan i paradoksalan. Uspješan - jer je sa pokretom koji je bio na ivici cenzusa stigao do pobjednika izbora, a čudan jer nijesu uspjeali da konkretizuju odličan rezultat.

- U julu 2019. su me angažovali iz pokreta OLANO (akronim za naziv Obični ljudi i nezavisne ličnosti) i objasnili mi da u izborni proces žele da uključe i dijasporu. Pošto cijelog života živim van Slovačke rečeno mi je da bi htjeli da animiraju ljude iz dijaspore, jer je svaki glas bitan. Problem je bio što se tada pokret OLANO raspadao, neki poslanici su napustili klub, migrirali u druge stranke ili osnivali nove. Položaj OLANO je bio u „dubokoj defanzivi“ i po rezultatima javnog mnjenja bili su na ivici cenzusa od pet procenata. Uprkos tome što su mi neke diplomate rekly - što će ti to, ja sam prihvatio ovaj izazov u trenucima kad je predsjednik OLANO Igor Matovič najavio odlazak i iz pokreta i iz politike ukoliko izgubimo izbore - kaže Spevak za Pobjedu.

ANIMIRANJE DIJASPORE

OLANO je imao sistem da sa svim kandidatima za poslanike obavi razgovore, a u prvom krugu ih je bilo 600.

- Na razgovor sam došao sa upalom pluća (što je tek kasnije ustanovljeno), ali je srećom

Od ivice cenzusa do pobjednika izbora

Petog septembra ove godine četvorka ministara iz stranke SIS izašla je iz Vlade i 21 poslanik SIS otkazao je podršku koaliciji i time su izazvali političku krizu. Sada koalicija ima 71 poslanika i fali joj pet za parlamentarnu većinu - kaže Spevak

bio u jutarnjim satima pa sam na svježinu to uspješno savladao. U drugom krugu je bilo 300 kandidata i nakon iscrpnog i dugotrajnog razgovora pred kamerama i komisijom kvalifikovao sam se na listu - kaže naš sagovornik.

Podsjeća da je preuzeo obavezu da animira dijasporu i to u vrijeme kad su imali podršku od svega sedam odsto.

- Moja ideja je bila da OLANO kandidati za narodne poslanike posjete Vojvodinu. To je bilo prvi put od uvođenja višestranačja (1990. godine) da neka od lista pravi kampanju van granica Slovačke. Turneju među Slovacima u Vojvodini apsolviralo je „sedam sekretara“ koji nakon izbora obnašaju značajne funkcije: Jaroslav Nađ, Milan Vetrak, Jozef Pročko, Juraj Krupa, Miroslav Sopko, Jaroslav Holub i Martina Koval Kakašćikova.

Nakon posjete dijaspori, preferencije OLANO su porasle sa sedam na devet, a kasnije još više - u februaru su skočile prvo na 13,5 odsto, potom na 19 odsto i

Spevak i Matovič u kampanji ispred skupštine

to u finišu kampanje kada je bilo najpotrebnije, pa su u finiš ušli ravnopravno sa tada vladajućom strankom SMER SD, koja je bilježila pad podrške. Na listi OLANO od ukupno 150 kandidata su četiri kandidata bila iz dijaspore - Iveta Galbava, Mihal Spevak, Viera Horch, Pavel Obrcian i oni su zajedno donijeli OLANU neupitnu podršku. Rezultat je mjerljiv, pošto je u Slovačkoj sistem otvorenih lista.

- „Game changer“ izbora je u suštini bila dijaspora. Zabilježeno je rekordno učešće birača iz dijaspore, a 48.925 građana je glasalo putem pisma. Prethodno se registrovalo 55.117 građana iz dijaspore da glasa na izborima, ali neki nijesu iskoristili svoje pravo. Na izborima 29. februara 2020. godine OLANO je dobio veliku podršku od građana (25,02 odsto) i tako postao najjača stran-

ka i pobjednik izbora. Od 25 lista u parlament se kvalifikovalo svega šest: OLANO, SMER SD, Sme rodina, L'SNS, Sloboda i solidarnost i Za ljude. Gubitnici izbora su sve stranke vladajuće koalicije 2016/2020, Smer SD je zabilježio pad sa 49 mandata (2016/2020) na 38 mandata, dok je za njihove saveznike SNS i MOST HID cenzus bio nedostižan. Ispod cenzusa ostale su partije koje su od 2016. do 2020. vršile vlast MOST, HID i SNS. Parlament osmog saziva je konstituisan 20. marta 2020. a verifikacija mandata poslanika je protekla pod maskama usljed pandemije kovid-19. Raspodjela mandata u Narodnom vijeću Slovačke Republike je: OLANO 53, SMER SD 38, Sme Rodina 17, LSNS 17, Sloboda i solidarnost (SIS) 13, Za ljude 12. Novu parlamentarnu većinu su konstituisale četiri stranke koalicije: OLANO, Sme rodina,

SIS i Za ljude sa 95 poslanika od 150, što je tada bila dvotrećinska većina i dobijena je prilika da se vrši vlast. Vlada je formirana 13. marta 2020, predsjednica Slovačke Zuzana Čaputová je Vladu imenovala 21. marta 2020, a za program su u parlamentu 9. aprila 2020. glasala 93 od 150 poslanika.

POLITIČKA KRIZA

Domaći zadatak je bio postavljen, valjalo ga je implementirati.

- Od „Običnih ljudi“ cijela slovačka dijaspora je očekivala mnogo. Pripremio sam tekst za Vladin program rada, koji se tiče politika prema dijaspori i sadrži ključne odredbe za brigu o Slovacima u dijaspori. U martu 2020. su svi kandidati trebali da imaju sastanak sa premijerom Matovičem, ali zbog pandemije ovaj sastanak nikad nije održan. Učestvovao sam u izmjenama i dopunama Zakona o Slovacima

U igri je više scenarija

Na naše pitanje da li sebe ponovo vidi u kampanji, pošto očito zna kako se dobijaju izbori i povjerenje građana, Spevak odgovara da prati rasplet političke situacije u svojoj zemlji, te da je u igri više scenarija.

- O tome ću se izjasniti kad pitanje bude aktuelno, držeći se izreke da je vrijeme majstorsko rešenje. Prevažno dijaspori najprije treba vratiti iskru nade da može da opstane i da se spasi ono što se spasiti još može a potom može da se razvija. U budućnosti, Slovačka mora dijaspori pristupiti otvorenih ruku, iskreno i iz srca. Jer država može imati dobre zakone, ali ako nema stvarnog interesa za dijasporu, ne mogu se postići dobri rezultati.

koji žive u dijaspori (inostranstvu) i donošenju nove moderne koncepcije državne politike prema Slovacima koji žive u dijaspori za period 2022-2026. U martu 2020. godine sam kandidovao ideju da novi Generalni sekretarijat Vlade mora imati savjetnika premijera za dijasporu, što je u avgustu 2021. prihvaćeno. Naš sagovornik je poznat po prognozama u politici koje se relativno brzo ostvare. Ovog puta predvidio je raspad u koaliciji.

- Govorio sam da će SMER SD da izgubi izbore 2020. godine, što je bilo po meni sasvim očekivano, jer sam osjećao raspoloženje naroda. Predsjedništvo OLANO sam u martu 2020. godine iznio mišljenje (postoji i pisani trag) da u koaliciji nije potrebna SIS (jer će da uđe u biračko tijelo) a i ti navodi su potvrđeni. Indicija je bila kad je na dan potpisivanja koalicionog sporazuma SIS ucjenjivala učešće sa dodatnim zahtjevima i prognozirao sam da će se pristajanje na ultimatum negativno odraziti na stabilnost. Kasnije su počele žestoke svađe između lidera OLANO i SIS, što je trajalo u produženom trajanju. Petog septembra 2022. godine četvorka ministara iz stranke SIS izašla je iz Vlade i 21 poslanik SIS (poslije izbora su imali 13, ali su pojačali svoj klub) otkazao je podršku koaliciji i time su izazvali političku krizu. Sada koalicija ima 71 poslanika i fali joj pet poslanika za parlamentarnu većinu - kaže Mihal Spevak. Po slovačkom zakonu i Ustavu ako parlament tri mjeseca ne bude sposoban da donese zakon ili podzakonski akt onda predsjednik države raspušta parlament i ide se na prijevremene izbore.

R.USKOKOVIĆ-IVANOVIĆ

Dijasporom rukovodi stranka koja se zalagala za njeno ukidanje!

- Upravu za dijasporu je po koalicionom sporazumu dobila stranka SIS, koja je u kampanji bila za njeno ukidanje! Demokratija je potvrdila svoje strahovite deficite, a poenta demokratije je učenje na greškama. Kad sam u martu 2020. govorio da će SIS da obori vladu, nijesu mi vjerovali a danas su rekli da su me trebali poslušati. Upozoravao sam na anomaliju da nije dobro ako resor dijaspore daju stranci koja je htjela da ga ukine jer time pucamo sebi u nogu. Odgovorili su mi da zbog dijaspore neće da obore vladu, ali je sada kasno - kazao je Spevak dodajući: „sve se vraća, sve se plaća“.

SLOVÁCI V ZAHRAŇIČÍ ROZUMIEME VÁM!

16	Milan VETRÁK 5 rokov v zahraničí	77	Andrej MOŠAŤ 9 rokov v zahraničí	79	Michal SPEVÁK od narodenia v zahraničí	122	Viera HORCH 38 rokov v zahraničí	92	Pavel OBRCIAN 28 rokov v zahraničí	137	Iveta GALBAVA 20 rokov v zahraničí	74	Ivan UHLÁR 2 roky v zahraničí
----	-------------------------------------	----	-------------------------------------	----	---	-----	-------------------------------------	----	---------------------------------------	-----	---------------------------------------	----	----------------------------------

11 OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezavisné osobnosti

Plakat OLANO iz izborne kampanje

